

ADVIES 2^E HERIJKING IJSSELMEERGEBIED

Regionaal Overlegorgaan IJsselmeergebied 2.0

Aan het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied

T.a.v. de voorzitters:

L. Kroon

S. Simonse

Datum: 16 februari, 2026

Onderwerp: ROIJ-advies m.b.t. 'Conceptadvies 2^e herijking van het IJsselmeergebied'

Geachte mevrouw Kroon en geachte heer Simonse.

De deelnemende organisaties van het Overlegorgaan IJsselmeergebied (ROIJ) hebben met waardering kennisgenomen van het 'Conceptadvies 2e herijking van het IJsselmeergebied'. Zij erkennen het vele goede werk dat is verricht door de medewerkers van het Deltaprogramma IJsselmeergebied en vele anderen. Het ROIJ verwacht dat de voorgestelde 'Concept deltabeslissing en voorkeursstrategie' op dit moment de juiste keuze is. Met dit advies doen wij aan het BPIJ en DPIJ voorstellen en aanbevelingen voor de uitwerking en uitvoering van de beslissing, die zich toespitsen op de volgende onderwerpen:

- De bepaling effecten van mogelijke peilwijzigingen,
- Het opstellen van het voorgestelde Ecologisch Masterplan,
- De behoefte aan een integrale gebiedsvisie,
- De invulling van het eigenaarschap ruimtelijke kwaliteit en vitale economie.

De overwegingen hiervoor zijn in dit advies op hoofdlijnen weergegeven, gebaseerd op verstrekte informatie en het participatieoverleg met de programmaleiding van het BPIJ en DPIJ in het afgelopen half jaar. In het bijzonder verwijzen wij naar het open overleg van 23 oktober 2025 en 4 februari 2026, waarin het 'Conceptadvies 2e herijking van het IJsselmeergebied' expliciet is behandeld. Ook de concept Ontwikkelagenda Delta Programma IJsselmeergebied, aanvullende notities en de 'Context en duiding samenhang' notities zijn meegenomen.

Waarom deze verwachting?

Zoals in de aanbiedingsnotities vermeld, moet er nog een nadere uitwerking van de te nemen beheersmaatregelen plaatsvinden. Daarnaast spelen er bestuurlijke dilemma's rond de aanpak van de watervraag en waterverdeling. Het ROIJ adviseert om te besluiten tot meer wateraanvoer voor het IJsselmeergebied, met name voor de landbouw in het voorzieningsgebied en ter compensatie van de grotere watervraag in de veenweidegebieden.

Het BPIJ/DPIJ heeft toegezegd om behalve een ontwikkelagenda, een borgingsagenda op te stellen voor de uitwerking en doorwerking van de strategie. Deze agenda's plaatsen de herijking in een noodzakelijk kort- en lange termijn kader. Voor het ROIJ is de opstelling van het genoemde Ecologisch Masterplan essentieel, vanwege de mogelijkheid tot natuurlijker, flexibel peilbeheer. Dit kan de basis vormen voor een robuust, veerkrachtig en duurzaam zoetwaterecosysteem, dat bijdraagt aan natuur- en waterkwaliteit en aan waterveiligheid en zoetwater voorziening. Het opstellen van een Ecologisch Masterplan is voor het ROIJ alleen goed mogelijk in samenhang met het opstellen van een integrale gebiedsvisie. Hierop wordt verderop in het advies ingegaan.

Omdat de borgings- en ontwikkelagenda nog in bewerking zijn, zullen wij indien nodig later een aangepast of aanvullend advies opstellen ten behoeve van de definitieve besluitvorming over het 2e herijkingsadvies.

De effecten

De nota 'Natuur, peilbeheer en klimaatverandering in het IJsselmeergebied' (Bouwsteen Tweede herijking Deltaprogramma IJsselmeergebied) geeft inzicht in de kwetsbaarheid en de noodzaak tot herstel van de natuurkwaliteit. De bedreigingen en kansen voor de natuur van de mogelijke maatregelen van de herijking zijn hieruit echter nog beperkt af te leiden.

De meta-analyse met het IJsselmeerkompas toont aanzienlijke potentiële effecten van de belangrijkste maatregelen, zoals het opzetten en uitzakken van het waterpeil, voor diverse functies in enkele voorbeeldgebieden. De genoemde belangrijkste effecten zijn:

- Ondiep water veroorzaakt problemen voor buitendijkse watergebonden recreatie
- Verslechterd vestigingsklimaat door ondiepe vaargeulen
- Nadelige effecten op binnendijkse landbouw bij versterkt uitzakken
- Wateroverlast voor industrie, gebouwen en woningen bij opzetten
- Positieve effecten op natuur en biodiversiteit buitendijs
- Droogvallen van ondiepe wateren bij sterk uitzakken, wat slecht is voor paaien van vissen en waterplanten
- Navigatiebeperkingen door ondiepe geulen, minder duurzaam transport
- Aantasting van historische (culturele) objecten bij aanpassingen of nieuwbouw van waterstaatswerken
- Wateroverlast voor jachthavens en aanliggende terreinen
- Belang van peil uitzakken voor watersporters

Het bepalen van de omvang van alle effecten is een essentiële opgave binnen de ontwikkelagenda. De ROIJ-deelnemers bieden graag hun kennis, ervaring en kunde aan om hierbij te ondersteunen.

De vijf doelen

Voor de ROIJ-organisaties is een vroege uitwerking van het 2e herijkingsadvies in relatie tot alle vijf doelen van het IJsselmeergebied van groot belang: dus behalve voor de waterveiligheid en waterbeschikbaarheid ook voor een toekomstbestendig ecosysteem, vitaal economisch belang en een landschap van wereldklasse. Het ROIJ ziet uit naar de gezamenlijke uitwerking, zoals genoemd in de borgings- en ontwikkelagenda, en geeft hiervoor in dit advies de volgende voorstellen, aanbevelingen en uitgangspunten.

Waterkwaliteit, ecologie en natuur

Het functioneren van het huidige ecosysteem van het IJsselmeergebied laat te wensen over, wat leidt tot onvoldoende natuur- en waterkwaliteit en biodiversiteit. Meer ruimte voor biodiversiteit, natuurlijke dynamiek, waterkwaliteit en ecologische samenhang is noodzakelijk voor een robuust en veerkrachtig ecosysteem dat ook waterveiligheid en zoetwaterbeschikbaarheid duurzaam ondersteunt.

Vitaal economisch belang

De vitaliteit van de economie in het IJsselmeergebied berust op een integrale benadering: ecologie, waterveiligheid en zoetwaterbeschikbaarheid zijn randvoorwaarden voor landbouw, visserij, scheepvaart, zandwinning, recreatie en energie. Economische functies horen elkaar te versterken en niet te verdringen. Het succes daarvoor hangt af van samenwerking, balans in, medegebruik en behoud, zodat het gebied ook voor toekomstige generaties leefbaar en economisch waardevol blijft.

Landschap van wereldklasse

Het IJsselmeergebied is een multifunctioneel landschap. De ervaring van water, lucht en licht, samen met vissersdorpen, havens en iconische waterwerken, geeft het gebied een sterke identiteit en beleving. De diverse functies dragen bij aan de nationale economie en zijn esthetisch-cultureel betekenisvol door weidsheid, horizon, seizoendynamiek en rijke cultuurhistorie. Dit biedt kansen voor nieuwe belevingslandschappen. Met adaptief beheer, integrale planning en participatie blijft het gebied een icoon van de Nederlandse identiteit en een levend laboratorium dat wereldwijd inspireert.

De afweging

Het belang van een integrale benadering van het gebied, met samenhang en medegebruik als leidende principes, wordt benadrukt. Maatschappelijke effecten van de voorkeursstrategie en mogelijkheden tot herstel van het ecosysteem treden qua tijd, plaats en omvang verschillend op, maar zijn duidelijk samenhangend. Dit vraagt dus ook om samenhangende keuzes en een integrale ruimtelijke afweging. Bestuurlijke factoren, zoals schadevergoeding naar maatschappelijke redelijkheid en billijkheid, bij disproportionaliteit van risico's, spelen hierbij een rol.

Toekomstbeeld

Het ROIJ adviseert het opstellen van een integrale (ruimtelijke) toekomstvisie voor het IJsselmeergebied, waarin waterveiligheid, zoetwatervoorziening, natuur, landschap, economie en cultuur in één samenhangend verhaal worden gebracht. Deze visie vormt een gedeeld kompas voor bestuurders, bewoners en gebruikers, en geeft richting aan keuzes over peilbeheer, ecologische corridors en economische functies. Als vervolg eerdere inzet voor de ruimtelijke kwaliteit, opteert het ROIJ hierbij voor een rol, met eigenaarschap, voor het thema ruimtelijke kwaliteit en vitale economie. Sectorale ontwikkelingsvisies zijn hierbij nodig.

Het ROIJ onderschrijft de door het DPIJ voorgestelde lange termijn scenariostudies voor de waterhuishouding en inrichting van het IJsselmeergebied. Scenariostudies met mogelijke toekomstbeelden onder verschillende omstandigheden – zoals klimaatverandering, economische trends of maatschappelijke voorkeuren – zijn een goede aanpak. Ook als basis voor de integrale ruimtelijke ontwikkelingsvisie. Ze maken kansen en risico's zichtbaar,

helpen bij het afwegen van belangen en bieden een robuuste basis voor adaptief beleid. Het betrekken van de programma's NL2120 en HWBP-Waterveiligheidslandschappen wordt nadrukkelijk aanbevolen.

Het opstellen van het Ecologisch Masterplan, gerichte gebiedsuitwerkingen en een studie naar het vergroten van de buffer tot 50 cm zijn relevant. Het ROIJ onderschrijft het voornemen om deze zaken in het kader van de 2e herijking in de komende zes jaar uit te voeren, zodat bij de derde herijking de gewenste informatie beschikbaar is.

BPIJ-aanpak

De ROIJ-deelnemers gaan ervan uit dat u alles in het werk stelt om de BPIJ-organisatie en DPIJ in gereedheid te brengen voor de genoemde opgaven, met maximale betrokkenheid van het ROIJ en burgerparticipatie. De programmatische aanpak van het BPIJ verloopt steeds professioneler. Door relevante programma's en projecten te betrekken, wordt de noodzakelijke integrale ruimtelijke benadering en bestuurlijke samenwerking steeds beter gerealiseerd.

Tot slot

De ROIJ-deelnemers hebben dit advies met grote motivatie uitgebracht ter ondersteuning van de noodzakelijke herijking en, helaas, aanpassing van het huidige delta besluit. Wij verzoeken u dit advies in zijn geheel bij het BPIJ-advies aan de Deltacommissaris te voegen. Met daarbij de bestuurlijke reacties van het BPIJ op onze voorstellen en aanbevelingen.

Met vriendelijke groet,

Bart Fokkens
Onafhankelijke voorzitter
Regionaal Overlegorgaan IJsselmeergebied

Deelnemende organisaties in het ROIJ

Coalitie Blauwe Hart	LTO Noord
Natuurmonumenten	Het Oversticht
Staatsbosbeheer	HISWA - RECRON
Vogelbescherming	Ned. Vereniging van Toerzeilers
Landschap Noord-Holland	Nederlandse Vissersbond
Gastvrije Randmeren	Belangenvereniging voor
St. Rechten van het IJsselmeer	Beroepschartervaart (BBZ)
Koninklijke Binnenvaart Nederland	Landschapsbeheer Friesland
Vereniging van Waterbouwers	It Fryske Gea
De Groene Koepel	NVBL Zandwinners IJsselmeergebied
Het koninklijke Nederlandse	Bond Heemschut
Watersportverbond	